ČBA ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE NEWS

Milé kolegyně, milí kolegové,
volby jsou za námi a před sebou máme období, během kterého se bude skládat nová vláda. Všichni s napětím očekáváme, co se v následujících dnech bude dít, kdo bude v novém kabinetu a s jakým programovým prohlášením nová vláda přijde. Ale i v tomto mezičase náš každodenní pracovní život jde naplno dál. Tak jako před volbami pokračujeme v práci na našich projektech, z nichž jeden bychom vám rádi nyní představili. Počínaje dnešním dnem spouštíme první vlaštovku našeho chystaného projektu ČBA Statistiky. Od teď budeme pravidelně každý měsíc zveřejňovat souhrnná data z hypotečního trhu za celý bankovní sektor. Data nám dávají všechny subjekty, které poskytují v ČR hypotéky, a to včetně stavebních spořitelen. Tím je náš ČBA Hypomonitor unikátní, protože díky těmto vstupním informacím můžeme relevantně analyzovat a komentovat data za opravdu celý trh. První komentář Jakuba Seidlera, našeho hlavního ekonoma, k vývoji hypoték za září si můžete přečíst v rubrice Aktuálně. Tím naše analytická práce ovšem nekončí. Řadu dat budeme sbírat i v dalších oblastech a během příštího roku bychom vám rádi představili novou platformu – ČBA Statistiky, kde zajímavá data budeme zveřejňovat, komentovat a pohrajeme si i s grafickým zpracováním. Naší ambicí je vytvořit unikátní platformu dostupnou, a především srozumitelnou, všem, která bude přinášet nejdůležitější čísla, data, ale i další statistiky za celý bankovní sektor. Náš cíl není malý, máme před sebou hodně práce, ale jak říká čínské přísloví: „I cesta tisíc mil dlouhá začíná prvním krokem." A ten vám představujeme právě dnes.

Monika Zahálková,
výkonná ředitelka

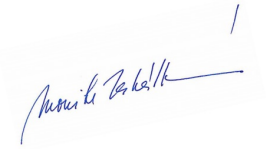

AKTUÁLNĚ

ČBA Hypomonitor září 2021: Úrokové sazby rostou, zájem o hypotéky nepolevuje

Navzdory postupně zvyšujícím se úrokovým sazbám zájem o hypotéky stále trvá. V září poskytly banky a stavební spořitelny hypoteční úvěry v objemu 29,4 miliard korun. Jde o hodnotu nepatrně slabší, než činil objem nových hypoték v srpnu (mírně přes 31,5 mld. Kč), stále však je to nadstandartní výsledek potvrzující, že zájem domácností o hypoteční financování přetrvává. Úroková sazba u nově poskytnutých hypotečních úvěrů v září vzrostla na 2,43 % ze srpnových 2,31 %. Objem refinancovaných úvěrů dosáhl výše 7,7 mld. Kč, a také oproti srpnovým 9 mld. mírně zvolnil. Úroková sazba u těchto úvěrů byla v září na úrovni 2,28 % (oproti 2,17 % v srpnu). *„Trend zvyšování sazeb v září pokračoval v obdobné rychlosti jako v předchozích měsících, což je dáno i tím, že rychlejší než očekávaný růst úrokových sazeb ze strany České národní banky přišel až na konci měsíce. Hypoteční sazby se ale nemusí vyvíjet v tandemu se sazbami centrální banky, jelikož reagují především na tržní úrokové sazby delších splatností. V nich se promítá řada faktorů, nejen očekávaný vývoj základních sazeb ČNB, ale i výhled na inflaci, ekonomický vývoj či dynamiku obdobných úrokových sazeb v zahraničí. Zmíněné tržní úrokové sazby delších splatností v posledních týdnech však začaly opět rychleji stoupat, přiblížily se nebo dokonce překonaly již své úrovně z konce roku 2018, a jsou tak nejvyšší za posledních deset let. To naznačuje, že i růst hypotečních sazeb v příštích měsících dále zrychlí a poměrně brzy překročí 3% hranici,"* komentoval Jakub Seidler, hlavní ekonom ČBA.

Podle Seidlera tento vývoj patrně ztlumí poptávku po hypotečních úvěrech, která je v letošním roce velmi silná. V krátkém období však může obava z růstu sazeb přimět některé domácnosti uspíšit žádost o hypotéku, a objemy poskytnutých hypoték tak mohou zůstat nadstandartní navzdory rostoucím sazbám. Letošní rok každopádně bude z pohledu nových hypoték bezesporu

rekordní a bude jej obtížné dlouho překonat. Oficiální data z České národní banky naznačují, že objem nově poskytnutých hypoték jen za prvních sedm měsíců letošního roku byl obdobný, jako za celý loňský rok, kdy dosáhl 217 mld. Kč.

Z TRHU

Inflace v září opět výrazně zrychlila, rostou ceny bydlení, pohonných hmot i dovolených

Inflace v září dále zrychlila ze srpnových 4,1 % na 4,9 %. Konsensus analytiků přitom předpokládal růst na 4,5 %. Jedná se o nejvyšší hodnotu od konce roku 2008. Zrychlení cen šlo zejména na vrub cenám spojeným s bydlením, kde se projevuje pokračující dvouciferný růst cen nemovitostí a také cen stavebního materiálů. *„Kategorie bydlení bude tlačit inflaci výše i v dalším období z titulu očekávaného růstu cen energií, zejména elektřiny a plynu pro domácnosti, které zůstávají – i přes mírnou korekci na burzách začátkem října – násobné oproti hodnotám ze začátku roku. Do konce roku se tak inflace přiblíží 6% hranici a patrně ji i překoná. To bude záviset právě na rychlosti a intenzitě zdražování největších dodavatelů energií do konce roku,"* komentoval nárůst inflace Jakub Seidler, hlavní ekonom ČBA.

ČBA spouští nové souhrnné statistiky za celý bankovní trh

Česká bankovní asociace spouští ve spolupráci s členskými bankami nové souhrnné statistiky z trhu bydlení. Jde především o objemy a počty nově poskytnutých a refinancovaných hypoték a příslušnou úrokovou sazbu. Tyto statistiky bude ČBA zveřejňovat v agregované podobě za celý bankovní sektor na pravidelné bázi vždy v polovině měsíce. Šetření se účastní všechny tuzemské banky a stavební spořitelny poskytující v ČR hypotéky.

Stavební spořitelny prolomily všechny historické rekordy

Stavební spořitelny poskytly do konce září úvěry za 83,7 miliardy korun, což představuje v meziročním srovnání nárůst o 73 %. Za prvních devět měsíců letošního roku tak byl poskytnut větší objem úvěrů než za celý loňský rok a dokonce se jedná o nejvyšší objem v historii stavebních spořitelen. Dosud nejvíce, zhruba 75 miliard korun úvěrů, poskytly stavební spořitelny za celý rok 2008. Letošní rok tak už teď prolomil všechny historické rekordy. Podle Asociace českých stavebních spořitelen se objem úvěrů letos dostane ke 100 miliardám. *„Poslední čtvrtletí letošního roku bude ovlivněno sílícími inflačními tlaky, které podpoří rychlejší růst úrokových sazeb, což se promítne i do zpomalení poptávky o úvěry ze stavebka. Na druhou stranu se zvýšení sazeb postupně pozitivně odrazí v růstu zájmu o stavební spoření,"* komentoval Jiří Šedivý, tajemník Asociace českých stavebních spořitelen.

Vědecké grémium ČBA debatovalo s Ministerstvem financí nad tématem evropské bankovní unie

Vědecké grémium České bankovní asociace, které tvoří přední ekonomové, specialisté na finanční sektor a právníci, se sešlo první říjnový týden, aby debatovalo nad problematikou evropské bankovní unie. Setkání se zúčastnili také zástupci Ministerstva financí ČR, kteří shrnuli hlavní zjištění v minulosti zpracovaných studií k problematice možných dopadů účasti či neúčasti České republiky v této unii. Dle zmíněných studií je bankovní unie charakterizována jako „projekt, který vznikl v reakci na růst nedůvěry trhů v bankovní systémy eurozóny a kolaps významných bank a přeshraničně působících bankovních skupin sídlících v eurozóně, jejichž sanace si během finanční a dluhové krize po roce 2008 vyžádala vysoké výdaje z veřejných prostředků. V současnosti představuje jednotný systém bankovního dohledu a řešení krizí bank, primárně určený pro státy eurozóny, jejichž účast a fungování vyplývá z přímo použitelných unijních předpisů. Jejím cílem je zajistit bezpečnost a spolehlivost bankovního sektoru v eurozóně ovlivňující stabilitu celé Evropské unie a zabezpečit, aby se úpadek bank, které nejsou životaschopné, řešil bez nutnosti využít peníze daňových poplatníků a s minimálním dopadem na reálnou ekonomiku. Projekt bankovní unie tak představuje bezprecedentní úsilí k posílení hospodářské a měnové unie".

G7 schválila zásady pro digitální měny centrálních bank

Finanční představitelé skupiny G7 schválili 13 zásad veřejné politiky pro digitální měny centrálních bank (CBDC - Central Bank Digital Currencies). Tyto měny by měly být založeny na transparentnosti, právu a správném řízení ekonomiky. Minulý týden to ve svém prohlášení uvedli ministři financí a centrální bankéři skupiny G7. Peníze v podobě CBDC mají doplnit hotovost a mohly by fungovat jako likvidní bezpečné aktivum a kotva pro platební systém. Žádná země G7 se zatím CBDC nerozhodla vydat, země však o takové možnosti uvažují, uvedla agentura Reuters.

Nadnárodní korporace čeká přerozdělení daní a jednotné minimální zdanění. Jde o historický okamžik, tvrdí státnici.

Nadnárodní podniky čeká zásadní reforma mezinárodního daňového systému. Začátkem října to oznámila Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Podle ní dohoda zajistí, aby velké podniky odváděly spravedlivou část daní všude, kde podnikají a kde vytvářejí zisky. Plánovaná reforma přitom předpokládá řešení se dvěma pilíři. V rámci prvního pilíře dojde k přerozdělení daní cca 100 největších nadnárodních společností z jejich domovských zemí do zemí, kde mají obchodní aktivity a tvoří zisky (bez ohledu na to, zda jsou zde fyzicky přítomny). Ve druhém pilíři by nadnárodní podniky při splnění stanovených kritérií měly od roku 2023 podléhat minimální daňové sazbě ve výši 15 procent. Na změnách mezinárodního daňového systému se přitom shodlo 136 zemí a jurisdikcí, jež vytvářejí více než 90 procent globálního hrubého domácího produktu. Díky dohodě získají státy jako celek dodatečné daňové příjmy v hodnotě kolem 150 miliard dolarů (zhruba 3,3 bilionu Kč) ročně (Pilíř II). Zároveň dojde k přesunu daní v hodnotě přes 125

miliard dolarů do zemí, kde nadnárodní podniky vytvářejí zisky (Pilíř I). Pro regulované finanční služby budou platit výjimky. Tato reforma by měla vést také k pozastavení a odstranění všech stávajících daní z digitálních služeb a dalších podobných relevantních jednostranných opatření.

EBA: návratnost vlastního kapitálu bank se stabilizuje

Evropský orgán pro bankovnictví (EBA) zveřejnil začátkem října svůj Risk Dashboard pro druhé čtvrtletí 2021. Z údajů vyplývá, že banky těží z hospodářského oživení. Kapitálové poměry zůstaly stabilní a došlo k dalšímu poklesu poměru nesplácených úvěrů. Návratnost kapitálu (ROE) zůstává zhruba podobná předchozímu čtvrtletí. Operační rizika zůstávají zvýšená zejména kvůli kyber a ICT rizikům. Hodnoty ukazatelů potvrzují, že banky v ČR jsou kapitálově silnější než průměr EU a vykazují nižší poměr nesplácených úvěrů a nadprůměrný poměr jejich krytí.

ČÍSLO TÝDNE

2,43 %

průměrná úroková sazba hypoték v září 2021 dle ČBA Hypomonitoru

Z LEGISLATIVY

Střídání stráží v poslanecké sněmovně

Druhý říjnový týden proběhly volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a z prozatím formálně neoficiálních výsledků vyplývá, že i v nové Poslanecké sněmovně se budeme potkávat s řadou známých tváří. Mandát poslankyň a poslanců stávající Poslanecké sněmovny vyprší 21. října

2021, nicméně lze jen stěží předpokládat, že by „stará" Poslanecká sněmovna přijímala nyní jakákoli rozhodnutí. Zasedání nově zvolené Poslanecké sněmovny podle ústavy svolává prezident republiky do 30 dnů od voleb, nicméně pokud tak neučiní, Poslanecká sněmovna (PSP) se sejde 30. den po volbách, tedy nejpozději 8. listopadu 2021, a to na své ustavující schůzi, na které nově zvolení poslanci a poslankyně složí poslanecký slib. Dále pak je předmětem jednání ustavující schůze volba předsedy PSP, stanovení počtu místopředsedů a jejich volba, a konečně pak zřízení výborů Poslanecké sněmovny a rozhodnutí o počtu jejich členů. *„Momentálně nelze odhadnout první legislativní počiny nové vlády, resp. parlamentní většiny v Poslanecké sněmovně. Lze nicméně očekávat, že vláda, pravděpodobně ještě ta stávající, byť v demisi po ustavující schůzi PSP, zašle do Poslanecké sněmovny takové předlohy, které předchozí sněmovna nestihla projednat, a které jsou plně či výrazně transpoziční, zejména pak takové, u kterých již nyní České republice hrozí zahájení sankčního řízení ze strany Evropské komise pro nesprávnou, resp. pozdní transpozici,"* vysvětlil Filip Hanzlík náměstek výkonné ředitelky České bankovní asociace. Mezi takové předlohy by se měl zařadit i vládní návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu, pravděpodobně očištěný od všech netranspozičních ustanovení. Nelze přitom vyloučit, že u tohoto, jakož i u dalších transpozičních předloh, bude vláda navrhovat jejich schválení ve zrychleném jednání, tedy postupem podle § 99 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

Informace ke schváleným ČBA kodexům a standardům najdete zde.

FINANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Kurzy pro udržování odbornosti nově i pro veřejnost

Udržování odbornosti, tedy pravidelné vzdělávání, se týká nejen oblasti pojištění, ale také oblasti spotřebitelských úvěrů a kapitálových trhů. Příslušné zákony sice nejsou tak striktní, jako je tomu v případě pojištění a následného vzdělávání, nicméně ukládají povinnost zaměstnavatelům, aby zajistili, že si jejich zaměstnanci nebo spolupracovníci tyto odborné znalosti a dovednosti budou udržovat. Proto ČBA EDUCA připravila krátké aktualizační kurzy, které k prokázání udržování odbornosti svých zaměstnanců pro případnou kontrolu ze strany dohledu již využívají některé banky. Nejen banky ale potřebují před regulátorem udržování odbornosti prokázat, proto se ČBA EDUCA rozhodla tyto kurzy nabídnout také široké odborné veřejnosti. Kurzy lze snadno objednat a vystudovat on-line v našem portálu.

TÉMA

Banky v Česku po Covidu - zdravé a ziskové

Český bankovní sektor patří v celoevropském kontextu již řadu let mezi ty nejstabilnější, solidně kapitalizované a nadprůměrně ziskové. A i když pandemie bankám snížila zisk v loňském roce skoro o polovinu, i tak vydělaly souhrnně téměř 50 miliard korun. Rovněž kvalita úvěrových portfolií bank patří k těm, pro něž je příznačný velmi nízký podíl nevýkonných úvěrů. Podle metodiky používané Evropským orgánem pro bankovnictví (EBA) oproti předchozímu roku podíl nesplacených úvěrů sice loni mírně narostl na 1,5 %, ale stále byl jeden z nejnižších mezi členskými zeměmi Evropské unie, zatímco míra krytí nevýkonných úvěrů opravnými položkami byla s 54,7 % nadprůměrná. Jen pro srovnání - v prvním čtvrtletí 2021 představoval podle EBA podíl nevýkonných úvěrů v evropském průměru 2,5 %, v České republice podle statistik ČNB to bylo ve stejném období pouhých 1,32 %.

Reakce ČNB na pandemii a následné oživení

V reakci na pandemii snížila ČNB během první poloviny roku 2020 sazbu proticyklické kapitálové rezervy (CCyB) na 0,5 %. Tento krok podpořil schopnost bank plynule úvěrovat i během pandemického roku nefinanční podniky a domácnosti.
V loňském roce, po nárazu několika vln pandemie a rozsáhlých opakovaných uzávěrách řady oborů české ekonomiky panovaly obavy, zda nedojde k výraznému oslabení schopnosti klientů bank z řad firem i obyvatelstva splácet svoje závazky, a k „zamrznutí" likvidity. ČNB na to reagovala velmi výrazným uvolněním měnové politiky, a přistoupila také k mimořádnému opatření, jímž bylo plošné pozastavení možnosti výplat dividend akcionářům bank za zisky dosažené v letech 2019 a 2020. Toto nařízení počátkem září 2021 ČNB zrušila, nicméně doporučila bankám zvážit výplatu dividend až po oznámení hospodářských výsledků za rok 2021.
Dalším podpůrným stabilizačním krokem, které připravily banky ve spolupráci s vládou, bylo uvedení několika úvěrových programů (Covid III a Covid Plus), kde část rizika převzala formou záruk vláda prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky (dnes Národní Rozvojová Banka) a exportní pojišťovny EGAP. To vedlo k zajištění plynulého financování zejména malých a středních podniků. Podobně jako v řadě jiných zemí, i v Česku byly dlužníkům ze zákona poskytnuty tzv. splátková moratoria a dočasná ochrana před insolvencí.

Vývoj v letošním roce

Jak se po vypršení těchto mimořádných nástrojů ukázalo, česká ekonomika dokázala projít opakovanými vlnami pandemie až nečekaně dobře. Nejen

z důvodu odlišné ekonomické struktury, která je jiná než v zemích postižených nejhlubším propadem (vyšší váha průmyslu na HDP, který po prvotním výpadku zaznamenal od konce jara 2020 v Česku výrazné oživení), ale i proto, že významnou část nákladů pandemie na svá bedra převzal stát, což se promítlo do zcela bezprecedentního schodku veřejných rozpočtů.
Po posouzení indikátorů vývoje finančního cyklu, zranitelnosti bankovního sektoru a ostatních faktorů ovlivňujících jeho odolnost, ale také na základě výsledků zátěžových testů, se bankovní rada ČNB rozhodla na svém jednání koncem května 2021 znovu sazbu proticyklické kapitálové rezervy zvýšit na 1 % (s platností od července 2022), což je hodnota kryjící běžnou úroveň rizik. Při tomto rozhodnutí přihlédla ke konceptu standardní sazby, který je ČNB připravena uplatňovat vždy poté, co odezní akutní fáze hospodářského poklesu. Zároveň začala počínaje letošním červnem reagovat na inflační tlaky zvyšováním základních měnově-politických sazeb.
Vývoj nevýkonných úvěrů je jedním z nejdůležitějších indikátorů zdravotního stavu ekonomiky. Srpnová statistika ČNB potvrzuje několikaměsíční trend poklesu podílu těchto úvěrů, a to u domácností, v případě firem pak ustálení na úrovni pohybující se v rozmezí 4,2 - 4,3 %. Stabilně velmi dobrá je kondice hypotečního portfolia. *„V bankovním sektoru loni v rámci předběžné opatrnosti meziročně razantně stoupla tvorba rezerv na krytí ztrát z úvěrů, ovšem naštěstí se ukázalo, že podíl nevýkonných úvěrů se ani zdaleka nepřiblížil úrovni, jíž jsme byli svědky na počátku minulého desetiletí. Je o poznání lepší, než se před rokem ekonomové na prahu druhé vlny pandemie obávali,"* vysvětlil hlavní poradce ČBA Miroslav Zámečník. Zároveň dodal, že podíl nevýkonných hypotečních úvěrů je s 0,85 % velmi blízko historického minima – k vyrovnání rekordu chybí pouze 0,05 procentního bodu.
V prvním letošním pololetí vytvořily bankovní instituce podle statistik ČNB zisk 31,1 miliard Kč, což představuje meziročně zlepšení o 4,5 miliardy korun. Banky jako celek nezaznamenaly ani v jednom ze čtvrtletí ztrátu, a je pravděpodobné, že loni natvořené rezervy a opravné položky budou banky moci rozpouštět. Z hlediska zisků je tedy čeká nikoli rekordní, avšak velice slušný rok. Navíc ČNB již vydala stanovisko, že dividendy bude možné vyplácet, byť si stále ponechává možnost zásahu, pokud jde o limitování jejich výše (15 % kumulovaného zisku za 2019-2020).
Růst úrokových sazeb většinou bankám, které se topí v likviditě, zpravidla zvyšuje rentabilitu kapitálu. *„Je třeba ovšem také počítat s tím, že se bude zvyšovat konkurence ze strany „fintechu", a také stoupají výdaje spojené s plněním regulatorních požadavků. To pro banky představuje fixní náklad, akcionáři si proto musí položit otázku, zda fúze nebo prodej není pro ně lepším řešením, jak regulatorní náklady rozpouštět na větších obratech,"* uzavřel Miroslav Zámečník.

Banky by ustály i další vlny pandemie

Banky působící na českém trhu jsou pravidelně dvakrát do roka podrobovány náročným zátěžovým testům ČNB. Ta zkoumá odolnost sektoru jako celku i jednotlivých institucí na základě scénářů, jež jsou mimochodem nastaveny z hlediska dopadových parametrů přísněji, než které na unijní úrovni používá EBA. Scénáře, se kterými ČNB pracuje, jsou dva – základní a nepříznivý. Ten například simuluje situaci, že by se v Česku kvůli pandemii opakovaly další uzavírky ekonomiky, rostla by nezaměstnanost a hospodářství by naopak

pokleslo. I přes tento ne zcela pravděpodobný scénář by testované banky (15 bank reprezentujících 90 % trhu) obstály. *„Souhrnná kapitalizace českého bankovního sektoru ke konci roku 2020 trvale překračovala předepsané kapitálové požadavky a celkový kapitálový poměr bank podle srovnatelných údajů EBA dosáhl 24,1 %. Navíc, ke konci června 2021 podle dat ČNB kapitálový poměr bank opět vzrostl na 24,6 % a je vysoko nad regulatorními požadavky,"* komentoval výsledky zátěžových testů Miroslav Zámečník. Zároveň doplnil, že při nepříznivém scénáři by sice klesl celkový kapitálový poměr bank na 18 %, i tak by však zůstal vysoko nad regulatorním 8% minimem. *„Kapitálová pozice domácího bankovního sektoru tedy zůstává i díky kapitálovým rezervám a přebytku kapitálu nad regulatorními požadavky robustní,"* uzavřel Miroslav Zámečník.

SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Odhlásit se z odběru novinek.